НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ СПОРТУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
(протокол № 5 від 28 серпня 2026 р.)
Голова Науково-методичної ради університету
_____Оксана ШИНКАРУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
спеціальність: І7 Терапія та реабілітація
освітньо-наукова програма: Фізична терапія, ерготерапія
статус навчальної дисципліни: обов'язкова
код дисципліни в освітньо-науковій програмі: ОК.1
мова навчання: українська

Київ – 2026

РОЗРОБНИК:
Василь КОЗЬМА, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, доктор політичних наук, професор, vkozma@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:
Кафедрою соціально-гуманітарних дисциплін
(засідання кафедри 27 серпня 2026 р., протокол №16)

Завідувач кафедри _____ Василь КОЗЬМА

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми _____ Олена ЛАЗАРЄВА

Начальник
навчально-методичного відділу _____ Ольга Д'ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти _____ Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системи фундаментальних філософсько-методологічних знань, дослідницьких компетентностей та наукового світогляду, необхідних для самостійного ведення науково-дослідницької діяльності, критичного аналізу сучасних наукових концепцій та методологічного обґрунтування власного дисертаційного дослідження. Основні теми: Наука як предмет філософського дослідження. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. Філософські засади наукової картини світу. Наукова раціональність як філософська проблема. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену.

Course Description. This course is designed to equip students at the third (educational and scientific) level of higher education with a foundation of philosophical and methodological knowledge, research competencies, and a scientific worldview. These are essential for conducting independent research, critically analyzing contemporary scientific concepts, and providing a methodological rationale for one’s own dissertation research. Key topics include: Science as a subject of philosophical inquiry; characteristics of scientific cognition; empirical and theoretical levels of scientific cognition; philosophical foundations of the scientific worldview; scientific rationality as a philosophical problem; contemporary methodological issues in scientific cognition within the fields of therapy and rehabilitation; philosophical-methodological and sociocultural dimensions of scientific and technological progress in healthcare; the evolution of science and technology, including the methodological challenges posed by the scientific and technological revolution in modern therapy and rehabilitation research; the philosophy of contemporary global issues and the concept of sustainable development; the "ecologization" of society and the emergence of an ecological philosophy; and the ethos of science and academic integrity in contemporary research. The course carries 3 ECTS credits. The final grade is determined based on the results of ongoing assessment and a final examination.

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системи фундаментальних філософсько-методологічних знань, дослідницьких компетентностей та наукового світогляду, необхідних для самостійного ведення науково-дослідницької діяльності, критичного аналізу сучасних наукових концепцій та методологічного обґрунтування власного дисертаційного дослідження.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-наукової програми «Фізична терапія, ерготерапія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 01	Здатність до абстрактного, критичного та системного мислення, аналізу й синтезу інформації, генерування нових ідей
ЗК 05	Здатність діяти на засадах громадянської відповідальності, демократичних цінностей, поваги до прав людини та культурного різноманіття, а також дотримуватися принципів сталого розвитку в професійній і науковій діяльності.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 02	Здатність виявляти та формулювати актуальні наукові проблеми, генерувати нові наукові ідеї та гіпотези, здійснювати оригінальні дослідження, спрямовані на переосмислення наявних і створення нових знань, підходів і професійних практик у фізичній терапії, ерготерапії та суміжних міждисциплінарних напрямах з урахуванням їхньої суспільної значущості.
ФК 03	Здатність обґрунтовувати та застосовувати методологію наукових досліджень, розробляти дизайн дослідження, обирати й використовувати відповідні методи збору, аналізу та інтерпретації даних для розв'язання актуальних наукових і практичних проблем фізичної терапії та ерготерапії.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	4	0	20	0	66	90
Заочна	8	0	4	0	82	90

Статус навчальної дисципліни: обов’язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Соціальні-гуманітарні науки».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма			
	усього	л.	п.	с. р.	усього	л.	п.	с. р.
Тема 1. Наука як предмет філософського дослідження	6	2	2	2	6	2		4
Тема 2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання	6	2	2	2	6	2		4
Тема 3. Філософські засади наукової картини світу	8		2	6	8	2		6
Тема 4. Наукова раціональність як філософська проблема	10		2	8	10	2		8
Тема 5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації	10		2	8	10			10
Тема 6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я	10		2	8	10			10
Тема 7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації	10		2	8	10			10
Тема 8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку	10		2	8	10			10
Тема 9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії	10		2	8	10			10
Тема 10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях	10		2	8	10			10
Всього годин:	90	4	20	66	90	8		82

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Наука як предмет філософського дослідження.

Історія науки. Виникнення передумов наукових знань в стародавньому світі. Зародження і розвиток класичної науки. Наука і суспільство. Багатоманітність форм знання. Наукове і позанаукове знання. Наукове знання як система, його особливості і структура. Класифікація наук і проблема періодизації історії науки. Наука як соціокультурний феномен. Наука, людина, повсякденність. Наука як відповідь на людські потреби. Філософія науки. Співвідношення філософії і науки. Предметна сфера філософії науки. Виникнення філософії науки як напряму сучасної філософії. Етапи розвитку філософії науки. Позитивізм. Емпіріокритицизм. Неопозитивізм. Постпозитивізм. Особливості філософії науки кінця XX – початку XXI століття.

Тема 2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.

Рівні мислення (розсудок, розум). Форми мислення (поняття, судження, умовивід). Особливості емпіричного дослідження. Емпіризм і схоластичне теоретизування. Прийоми і засоби емпіричного дослідження: опис, порівняння, вимірювання, спостереження, експеримент, аналіз, індукція. Факт як найважливіший елемент емпіричного дослідження. Фактуалізм і теоретизм у розумінні природи факту. Емпіричні узагальнення. Специфіка теоретичного пізнання та його форми. Співвідношення раціональної та ірраціональної, інтуїтивної та дискурсивної (логічної) сторін пізнання. Структурні компоненти теоретичного пізнання: проблема, гіпотеза, теорія, закон. Структура і функції наукової теорії. Основні елементи структури теорії: вихідні основи (фундаментальні поняття, принципи, закони, рівняння, аксіоми), ідеалізований об’єкт, логіка теорії, філософські настанови, соціокультурні та ціннісні фактори, сукупність законів і тверджень, виведених як наслідки з основоположень. Основні типи теорій. Специфічна структура теорій соціально-гуманітарних наук. Закон як ключовий елемент наукової теорії. Класифікація законів. Єдність емпіричного і теоретичного, теорії та практики.

Тема 3. Філософські засади наукової картини світу

Історичний ракурс проблеми наукової картини світу. Світоглядне значення наукової картини світу. Механістична картина світу та її теоретичні і соціокультурні наслідки. Електродинамічна картина світу. Квантово-релятивістська картина світу – фізична картина світу за часів некласичної науки та її філософські засади. Суперечність між гносеологічними і онтологічними засадами квантово- релятивістської картини світу. Проблема скінченності і нескінченності простору і часу в контексті космологічних уявлень: класичних (Ньютон), релятивістських (Ейнштейн, Фрідман), сучасних (Вайнберг, Лінде). Проблема незворотності часу в класичній і некласичній фізиці. Причинність і необхідність в класичній фізиці: лапласівський детермінізм і динамічні закони. Ймовірнісна причинність в некласичній науці: статистичні закони як зв’язок необхідного і випадкового. Редукціонізм: його можливості та межі. Синергетика як нове світобачення. Руйнування звичних уявлень про світ. Хаос в якості

створюючого начала. Закономірність і випадковість. Шляхи розвитку складноорганізованих систем. Механізм локалізації (виникнення структур та їх еволюція). Принципи оперування зі складними системами та керування ними.

Тема 4. Наукова раціональність як філософська проблема.

Класична і некласична раціональність: розум і культура. Багатоманітність форм раціональності. Раціональність як спосіб відношення людини до світу. Структура і типологія раціональності. Детермінанти розвитку наукової раціональності. Історичні типи наукової раціональності. Глобальні наукові революції і зміна історичних типів наукової раціональності. Класичний ідеал раціональності і його втілення в історичному типі раціональності класичної науки. Раціональність в когнітивних і соціальних системах. Соціокультурні та екзистенційні передумови кризи наукової раціональності. Наука як форма панування і фактор відчуження. Проблема налагодження зв’язку науки з життєвим світом людини. Наукова раціональність і техніка. Технізація і життєвий світ. Раціоналістичний проект модерну та його критика. Сучасна філософія науки на шляху до нового розуміння наукової раціональності.

Тема 5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації.

Метод і методологія. Класифікація методів. Основні моделі співвідношення філософії і спеціальних наук. У межах цієї теми особлива увага приділяється філософському осмисленню переходу від нозоцентричної моделі до біопсихосоціальної концепції на основі Міжнародної класифікації функціонування (МКФ). Досліджуються епістемологічні виклики доказової практики, зокрема суперечність між жорсткою стандартизацією кількісних методів та унікальністю індивідуальних траєкторій реабілітації. Аналізується проблема поєднання об'єктивних інструментальних даних із суб'єктивним досвідом пацієнта й оцінкою якості його життя. Розглядаються світоглядні виклики цифровізації, використання штучного інтелекту й робототехніки, які трансформують взаємодію в тріаду «дослідник — технологія — пацієнт». Важливе місце посідає вивчення етико-гуманістичних меж наукового експерименту, біоетики та сучасної філософської рецепції понять норми, патології та інклюзії.

Тема 6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я.

Соціально-філософські та епістемологічні виміри науково-технічного прогресу в царині збереження та відновлення здоров'я людини. Охорона здоров'я розглядається як високотехнологічна соціокультурна практика, де філософія техніки допомагає осмислити інтеграцію біотехнологій, цифрової медицини, штучного інтелекту та роботизованих систем у клінічну практику. Аналізується, як новітні технології перестають бути просто інструментами й трансформують розуміння людської телесності, кордонів між нормою і патологією, а також породжують дискусії навколо трансгуманізму та біомедичного покращення людини (human enhancement). Через призму філософії науки досліджуються критерії істинності автоматизованої діагностики та етичні виклики алгоритмізації лікарських рішень. Особлива увага приділяється соціальним імперативам:

справедливому розподілу наукомістких медичних ресурсів у суспільстві, біоетичним межам технічного втручання в організм, а також впливу технологізації на гуманістичний характер взаємодії лікаря та пацієнта.

Тема 7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації

У процесі вивчення теми аналізуються історичні межі НТР та особливості її новітнього етапу — NBIC-конвергенції (нано-, біо-, інформаційних та когнітивних технологій), що безпосередньо визначає вектор сучасних дисертаційних досліджень у сфері відновлювальної медицини. Розглядається комп'ютерна революція та тотальна цифровізація крізь призму професійної діяльності молодого науковця, зокрема впровадження у практику реабілітації штучного інтелекту, біотелеметрії, віртуальної реальності (VR) та роботизованих систем (екзоскелетів). Особливий акцент зміщено на формування інформаційної культури вченого-реабілітолога в епоху Big Data, що включає опанування інструментів цифрового моніторингу пацієнтів, методологію верифікації клінічних даних та дотримання принципів академічної доброчесності. Осмислюються суперечливі соціальні наслідки НТР і її вплив на природу людини, зокрема виклики трансгуманізму, кіборгізації та біомедичного покращення (human enhancement) у контексті відновлення втрачених функцій організму. Наостанок аналізуються тенденції розвитку постнекласичної науки на рубежі XX–XXI століть, її міждисциплінарний характер, а також значення загального наукознавства для системного самопізнання науки та успішної інституалізації власного дисертаційного дослідження аспіранта.

Тема 8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку.

У межах теми досліджується генеза, сутність та класифікація глобальних викликів людства, а також філософсько-світоглядні засади концепції сталого розвитку (Sustainable Development). Особлива увага приділяється аналізу демографічних, екологічних та антропологічних криз крізь призму збереження громадського здоров'я, зміни структури захворюваності та поширення інвалідизації у світі. Реабілітація та терапія розглядаються як стратегічні інструменти досягнення Цілей сталого розвитку ООН, зокрема Ціль 3 («Міцне здоров'я і благополуччя»). Аспіранти аналізують філософські аспекти концепції «Єдиного здоров'я» (One Health), яка об'єднує здоров'я людини, тварин і навколишнього середовища в єдину екосистему. Осмислюються етико-гуманістичні проблеми доступності високотехнологічної реабілітаційної допомоги в умовах глобальної нерівності, виклики інклюзії та безбар'єрності як маркерів цивілізаційного розвитку. Наостанок розглядається роль вченого-реабілітолога у формуванні нової екологічної культури, біоетичної свідомості суспільства та методологічне обґрунтування власних дисертаційних досліджень відповідно до глобальних стратегій охорони здоров'я.

Тема 9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії.

Текст присвячено філософсько-світоглядним вимірам глобальної екологічної кризи та процесам екологізації сучасної науки, культури й суспільної практики. У межах теми аналізується становлення екологічної філософії (екософії)

та зміна класичної антропоцентричної парадигми мислення на біоцентричну та екоцентричну, де людство розглядається як органічна частина біосфери, а не її володар. Досліджуються філософські концепції ноосфери, коеволюції людини і природи, а також глибокої екології. Особлива увага приділяється формуванню нової екологічної етики та біоетичних імперативів, які визначають межі втручання людини в навколишнє середовище. Аналізується поняття екологічної культури та екологічної свідомості як індивіда, так і суспільства загалом. Наостанок розглядається процес екологізації сучасного наукового знання, методологічні особливості міждисциплінарних екологічних досліджень та роль наукової спільноти у розробці еколого-безпечних технологій і подоланні загрози екологічної катастрофи.

Тема 10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях. Тема присвячена вивченню морально-етичного фундаменту наукової діяльності, принципів академічної доброчесності та нормативно-ціннісних регуляторів сучасного дослідницького процесу, що базуються на повазі до прав людини, демократичних цінностей та принципів недискримінації. У межах теми аналізується поняття етосу науки як сукупності правил, норм, цінностей та переконань, що розділяються науковою спільнотою та є обов'язковими для неї. Ключова увага приділяється концепції Р. Мертона та її трансформації в умовах постіндустріального суспільства, комерціалізації науки й грантової системи фінансування, де прозорість, рівність можливостей та демократичний характер наукових комунікацій виступають протидією упередженості. Досліджується нормативно-правова та моральна база академічної доброчесності, аналізуються сутність, причини та наслідки таких порушень, як плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація результатів експериментів, а також розглядаються прояви дискримінації в академічному середовищі як порушення прав людини та перешкода для наукового прогресу. Окремий акцент зміщено на нові виклики цифрової епохи: етику використання інструментів штучного інтелекту при написанні наукових праць, проблему «хижацьких» видань, об'єктивність рецензування (Peer Review) та прозорість розподілу авторства на засадах інклюзивності та недискримінації. Наостанок розглядаються механізми контролю та захисту академічних стандартів на рівні університетів, діяльність комісій з етики, захист вразливих груп під час проведення експериментів, а також роль інституту репутації вченого у збереженні чистоти наукового знання.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Наука як предмет філософського дослідження	1. Наука як предмет філософського дослідження	2	–
Тема 2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.	2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання**.**	2	–
Тема 3. Філософські засади наукової картини світу	3. Філософські засади наукової картини світу	2	–
Тема 4. Наукова раціональність як філософська проблема	4. Наукова раціональність як філософська проблема	2	–
Тема 5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації	5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації	2	–
Тема 6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я.	6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я.	2	–
Тема 7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації	7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації	2	–
Тема 8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку.	8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку.	2	–
Тема 9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії.	9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії.	2	–

Тема 10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях.	10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях.	2	–
Всього годин:		**20**	**0**

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Наука як предмет філософського дослідження	а) Опрацювання в навчальній літературі: підручник Данильян О. Г., Дзьобань О. П. «*Методологія наукових досліджень»* (поз. 1 рекоменд. літ-ри): теми 1, 6, 9.1, 9.2, 16,17; посібник Карівець І., Кадикало А. «*Сучасна філософія науки: теми і проблеми»* (поз. 4): теми 1, 5; підручник Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. «*Філософія та методологія науки»* (поз. 3): розділи 1,3. б) Познайомитися з працями: 6, 8, 9 (додаткової літератури).	2	4
Тема 2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.	а) Опрацювати: підручник Данильян О. Г., Дзьобань О. П. «*Методологія наукових досліджень»* (поз. 1 рекоменд. літ-ри): розділ 2; посібник Щербина Ю. О., Голубєва І. О. «*Логіка та методологія науки: навч. посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти».(поз. 14). Теми 3,4.* б) Познайомитися з працями: 3, 4, 6 (додаткової літератури)	2	4
Тема 3. Філософські засади наукової картини	а) Опрацювати в навчальній літературі: підручник	6	6

світу	В. Л. Петрушенка «Філософія» – розділ 9.2; підручник Е. П. Семенюка, В. П. Мельника «Філософія сучасної науки і техніки» – розділи 1, 4, 11. б) Познайомитися з працями: 4, 10.		
Тема 4. Наукова раціональність як філософська проблема	Познайомитися з працями: 8, 9, 10 (додаткові).	8	8
Тема 5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації	а) Опрацювати: підручник Е. П. Семенюка, В. П. Мельника «Філософія сучасної науки і техніки» – розділи 2, 8, 9. б) Познайомитися з працями: 1, 6, 9.	8	10
Тема 6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я	Опрацювати підручник: Штанько В. І. *Філософія і методологія науки: підручник для аспірантів усіх спеціальностей»*	8	10
Тема 7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації	Ознайомитись з працею Муляр В. І. Еволюція методологічних підходів у сучасному науковому пізнанні / В. І. Муляр // Філософські обрії. – 2023. – № 49. – С. 102–111.	8	10
Тема 8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку.	а) Опрацювати: підручник Е. П. Семенюка, В. П. Мельника «Філософія сучасної науки і техніки» – розділи 6, 7. б) Ознайомитися з працями: 2, 3, 4, 5, 8.	8	10
Тема 9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії.	а) Опрацювати: підручник Е. П. Семенюка, В. П. Мельника «Філософія сучасної науки і техніки» – розділи 6, 7; -начальний посібник Е. П. Семенюка «Філософські	8	10

	засади сталого розвитку» – розділ 4; б) Ознайомитися з працями: 3, 4, 10.		
Тема 10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях.	а) Опрацювати: «*Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених»: колект. монографія* / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярової. б) Руденко О. В. Етичні виміри сучасної науки та проблема академічного плагіату / О. В. Руденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. – 2023. – Вип. 2 (7). – С. 45–51.	8	10
	Всього годин:	**66**	**82**

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни: формування визначених освітньо-науковою програмою загальних та фахових компетентностей завдяки:

знанням: концептуальні засади та еволюцію філософських методологій, ключові історичні етапи розвитку науки, особливості сучасної постнекласичної парадигми, сутність і структуру етосу науки, а також нормативно-правові та морально-етичні стандарти забезпечення академічної доброчесності. Програмні знання охоплюють методологічні підходи до системного аналізу глобальних проблем сучасності, концепцію сталого розвитку, біоетичні імперативи та філософську сутність біопсихосоціальної моделі на основі Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

умінням: обґрунтовувати методологічний апарат власного дисертаційного дослідження, коректно обираючи філософські, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання у сфері відновлювальної медицини, критично аналізувати, оцінювати та синтезувати нові складні наукові ідеї, виявляючи логічні суперечності чи методологічні помилки. Здобувач повинен володіти вміннями верифікувати та фільтрувати великі масиви клінічних даних, застосовувати інструменти штучного інтелекту, асистивні цифрові технології й роботизовані комплекси в науковій роботі без порушення етичних норм, а також бездоганно використовувати правила академічного цитування, уникаючи плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів експериментальної діяльності. На рівні автономії та відповідальності здобувач має бути здатним

ухвалювати обґрунтовані рішення в неоднозначних та складних дослідницьких ситуаціях із дотриманням принципів біоетики та деонтології під час взаємодії з пацієнтами, нести соціальну відповідальність за наслідки науково-технічного прогресу та технологізації охорони здоров'я. Наостанок аспірант має бути готовим вести професійну наукову дискусію, представляти результати досліджень у формі відкритих наукових комунікацій (Open Science), здійснювати об'єктивне взаєморецензування (Peer Review) та безперервно розвивати індивідуальну інформаційну культуру вченого-реабілітолога.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-наукової програми «Фізична терапія, ерготерапія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю І7 Терапія та реабілітація

Шифр	Результати навчання (РН)
РН 01	Критично аналізувати та переосмислювати сучасні наукові концепції, теорії, методологічні підходи й результати фундаментальних і прикладних досліджень у фізичній терапії, ерготерапії та суміжних галузях знань, визначати перспективні напрями розвитку науки і професійної практики з урахуванням міжнародного досвіду та актуальних суспільних викликів.
РН 02	Генерувати нові наукові ідеї, формулювати й перевіряти наукові гіпотези, розробляти та обґрунтовувати нові концептуальні підходи до розв'язання складних проблем фізичної терапії та ерготерапії, визначати їхню наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
РН 03	Самостійно розробляти дизайн, планувати та виконувати оригінальні наукові дослідження у фізичній терапії та ерготерапії, обґрунтовувати вибір методів дослідження, оцінювати їхні обмеження, ухвалювати аргументовані методологічні рішення в умовах невизначеності, інтерпретувати отримані результати з дотриманням принципів дослідницької етики та академічної доброчесності.
РН 10	Аналізувати суспільні, етичні та культурні аспекти наукової і професійної діяльності у сфері фізичної терапії та ерготерапії, оцінювати соціальну значущість результатів досліджень, обґрунтовувати рішення з урахуванням прав людини, демократичних цінностей, принципів інклюзивності, недискримінації, культурного різноманіття та сталого розвитку.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на лекційних, практичних заняттях, за виконання зазначених програмою індивідуальних завдань та робіт, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі засоби оцінювання під час заняття та розподіл балів, які може отримати здобувач за тему:

Засоби оцінювання результатів навчання та розподіл балів з дисципліни:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Наука як предмет філософського дослідження	Експрес-контроль.	10
2. Особливості наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання**.**	Доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення.	10
3. Філософські засади наукової картини світу	Реферат та презентації на задану тему та їх обговорення	10
4. Наукова раціональність як філософська проблема	Тестування.	10
5. Сучасні проблеми методології наукового пізнання у сфері терапії та реабілітації	Реферат, доповіді та презентації на задану тему.	10
6. Філософсько-методологічні та соціокультурні виміри науково-технічного прогресу в охороні здоров'я.	Експрес-контроль.	10
7. Еволюція науки та технологій: методологічні виклики НТР у сучасних дослідженнях з терапії та реабілітації	Реферат, доповіді та презентації на задану тему.	10
8. Філософія глобальних проблем сучасності та концепція сталого розвитку.	Експрес-контроль.	10
9. Екологізація суспільства та формування екологічної філософії.	Реферат, доповіді та презентації на задану тему та їх обговорення.	10
10. Етос науки та академічна доброчесність у сучасних наукових дослідженнях.	Презентації.	10
	Усього:	**100**

Перед початком заняття науково-педагогічний працівник відповідно до

силабусу навчальної дисципліни ознайомлює здобувачів вищої освіти із засобами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до семестрового контролю не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення навчальної дисципліни.

Іспит проводиться у порядку, визначеним Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті фізичного виховання та спорту України (нова редакція).

Рекомендовані основні та додаткові інформаційні ресурси:

Основні:

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Методологія наукових досліджень: підручник*. Харків: Право, 2023. 344 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Філософія: навч.-метод. посіб. для аспірантів*. 3-тє вид., переробл. і доповн. Харків: Право, 2021. 248 с.
3. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. *Філософія та методологія науки: підручник*. Київ: Київський університет, 2018. 352 с.
4. Карівець І., Кадикало А. *Сучасна філософія науки: теми і проблеми: навч. посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. 216 с.
5. Петрушенко В. Л. *Філософія і методологія науки: навч. посібник для аспірантів та магістрантів*. Львів : Новий Світ-2000, 2026. 288 с.
6. Семенюк Е., Мельник В. *Філософія сучасної науки і техніки: підручник*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 320 с.
7. Штанько В. І. *Філософія і методологія науки: підручник для аспірантів усіх спеціальностей*. Харків: ХНУРЕ, 2017. 292 с.
8. *Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: колект. монографія* / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярової. Херсон: Олді-Плюс, 2017. 180 с.
9. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. та ін. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник* / за ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
10. Гуторов О. І. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник*. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
11. Приятельчук О. А. *Філософія науки та інновацій: навч. посібник*. Київ: Наш формат, 2021. 256 с.
12. Конверський А. Є. *Сучасна епістемологія: Традиційна та нетрадиційна: підручник*. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 348 с.
13. Рибалка В. В. *Методологічні проблеми наукової психології: посібник*. Київ : ІПООД НАПН України, 2017. 144 с.
14. Щербина Ю. О., Голубєва І. О. *Логіка та методологія науки: навч. посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти*. Одеса : Гельветика, 2022. 196 с.

Додаткові:

1. Артюхов А. Академічна доброчесність як чинник якості вищої освіти: від теорії до практики [Електронний ресурс] / А. Артюхов // Освітня аналітика України. – 2022. – № 1. – С. 51–64. – Режим доступу: Освітня аналітика України.

2. Данильян О. Г. ЄВВ з методології наукових досліджень: навчальний посібник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, О. П. Андрущенко. – Харків: Право, 2026. – 60 с.

3. Дзьобань О. Філософія науки : підручник / О. Дзьобань. – Київ–Одеса : Фенікс, 2024. – 254 с.

4. Ковтун Н. Методологія наукових досліджень: навч.-метод. посібник [Електронний ресурс] / Н. Ковтун. – 2-ге вид. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. – 130 с. – Режим доступу: Електронна бібліотека ЖДУ.

5. Муляр В. І. Еволюція методологічних підходів у сучасному науковому пізнанні / В. І. Муляр // Філософські обрії. – 2023. – № 49. – С. 102–111.

6. Розмані І. Філософія і методологія: динаміка розвитку науки [Електронний ресурс] / І. Розмані // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2024. – Режим доступу: Репозитарій УжНУ.

7. Руденко О. В. Етичні виміри сучасної науки та проблема академічного плагіату / О. В. Руденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. – 2023. – Вип. 2 (7). – С. 45–51.

8. Харченко Ю. М. Наука філософії. Основи філософської методології [Електронний ресурс] / Ю. М. Харченко // Психологія і суспільство. – 2026. – № 1. – С. 24–38. – Режим доступу: Журнал «Психологія і суспільство».

9. Цимбал Т. В. Філософія науки і трансформація наукових методів у практичній діяльності [Електронний ресурс] / Т. В. Цимбал // Гуманітарні студії: історія та філософія. – 2025. – № 2. – Режим доступу: Гуманітарні студії.

10. Шерстюк М. Методологія сучасних наукових досліджень в епоху цифровізації [Електронний ресурс] / М. Шерстюк // Матеріали конференцій ТНТУ. – Тернопіль, 2024. – Режим доступу: ELARTU.